

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

Допускається до захисту
завідувач кафедри обліку і оподаткування

Хомовий доцент С.М. Хомовий
(підпис) вчене звання, ініціали, прізвище
« 20 » листопада 2023 року

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

УДОСКОНАЛЕННЯ ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКОГО КОНТРОЛЮ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ СТОВ «ЯРЕШКІВСЬКЕ»)

Виконала: Гігілева Дар'я Вікторівна
прізвище, ім'я, по батькові

Гігілева
(підпис)

Керівник: доцент Хомовий Сергій Михайлович
вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові

Хомовий
(підпис)

Рецензент: доцент Непочатенко Андрій Вікторович
вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові

Непочатенко
(підпис)

Я, Гігілева Дар'я Вікторівна, засвічую, що кваліфікаційну роботу магістра виконано з дотриманням принципів академічної доброчесності.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

Затверджую
гарант ОПІ «Облік і оподаткування»
професор І.В. Свиноус
(підпис) *вчене звання, ініціали, прізвище*
« 19 » грудня 2022 року

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу здобувача

Гігілеві Дарії Вікторівні
прізвище, ім'я та по батькові

Тема: «Удосконалення внутрішньогосподарського контролю сільськогосподарських підприємств» (за матеріалами СТОВ «Ярешківське»).

Перелік питань, що розробляються в роботі: теоретичні основи функціонування внутрішньогосподарського контролю активів підприємства; стан внутрішньогосподарського контролю активів в забезпеченні управління підприємством; напрями удосконалення внутрішнього контролю активів в управлінні підприємством.

Вихідні дані : звітність СТОВ «Ярешківське».

Календарний план виконання роботи

Етап виконання	Період виконання	Відмітка про виконання
Огляд літератури	січень-лютий 2023	<i>Хомовий</i>
Теоретико-методична частина	березень-квітень 2023	<i>Хомовий</i>
Аналітична частина	травень-липень 2023	<i>Хомовий</i>
Рекомендаційна частина	серпень-вересень 2023	<i>Хомовий</i>
Оформлення роботи	жовтень 2023	<i>Хомовий</i>
Перевірка на плагіат	листопад 2023	<i>Хомовий</i>
Попередній розгляд на кафедрі	листопад 2023	<i>Хомовий</i>
Подання на рецензування	грудень 2023	<i>Хомовий</i>

Керівник роботи

підпис

доцент С.М. Хомовий
вчене звання, ініціали, прізвище

Здобувач

підпис

Д.В. Гігілева
ініціали, прізвище

Дата отримання завдання « 20 » грудня 2022 р.

АНОТАЦІЯ

Гігілева Д.В. Удосконалення внутрішньогосподарського контролю сільськогосподарських підприємств.

Оцінивши тлумачення поняття «внутрішньогосподарський контроль» на основі праць вітчизняних та зарубіжних вчених, ми вважаємо, що його можна розглядати як вид економічного контролю власника, який полягає в систематичному спостереженні та перевірці стану і ефективності використання активів, власного і залученого капіталу, що конкретизує інформаційне забезпечення прийняття управлінських рішень і досягнення поставлених цілей.

Основними організаційними причинами неефективності внутрішнього контролю на досліджуваному підприємстві є відсутність графіку документообігу, положення про проведення інвентаризації, визначення в посадових інструкціях працівників підприємства їх контрольних функцій.

За результатами проведеного дослідження можна внести наступні пропозиції для покращення контролю у СТОВ «Ярешківське» : 1. Виокремлено об'єкти внутрішнього контролю активів у сільськогосподарському підприємстві та використовувати методику їх контролю, що дає змогу забезпечити їх краще збереження; 2. Оцінено систему внутрішньогосподарського контролю на підприємстві за спеціально складеним тестом; 3. Для покращення інформаційного забезпечення та результативності системи внутрішньогосподарського контролю активів підприємства запропоновано додати до пакету документів підприємства із внутрішнього контролю розроблений нами документ «Результати внутрішнього контролю активів підприємства».

Ключові слова: Контроль, активи, перевірка, первинний документ.

ANNOTATION

Gigileva D.V. Improvement of internal control of agricultural enterprises.

Having evaluated the interpretation of the concept of «internal economic control» based on the works of domestic and foreign scientists, we believe that it can be considered as a type of economic control of the owner, which consists in systematic observation and verification of the state and effectiveness of the use of assets, own and borrowed capital, which specifies information support making management decisions and achieving set goals.

The main organizational reasons for the ineffectiveness of internal control at the enterprise under study are the lack of a document flow schedule, regulations on conducting an inventory, and the definition of their control functions in the job descriptions of the company's employees.

Based on the results of the research, the following proposals can be made to improve control at the «Yareshkivske»: 1. The objects of internal control of assets in the agricultural enterprise are singled out and the methodology of their control is used, which makes it possible to ensure their better preservation; 2. The system of internal economic control at the enterprise was evaluated according to a specially prepared test; 3. In order to improve the information provision and effectiveness of the system of internal economic control of the company's assets, it is proposed to add the document «Results of the internal control of the company's assets» developed by us to the package of internal control documents of the company.

Key words: Control, assets, verification, primary document.

ЗМІСТ

	стор
ВСТУП	4
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКОГО КОНТРОЛЮ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА	7
1.1 Сутність внутрішньогосподарського контролю та його значення для аграрного підприємства	7
1.2 Види та об'єкти внутрішнього контролю активів підприємства	15
1.3 Нормативно-правове регулювання внутрішньогосподарського контролю	22
Висновки до розділу 1	27
РОЗДІЛ II. СТАН ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКОГО КОНТРОЛЮ АКТИВІВ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ	28
2.1 Фінансово-економічна характеристика СТОВ «Ярешківське»	28
2.2 Характеристика організації роботи бухгалтерської служби та оцінка базових засад облікової політики підприємства	33
2.3 Організація внутрішньогосподарського контролю активів на підприємстві	40
2.4 Порядок проведення інвентаризації активів на підприємстві	48
Висновки до розділу 2	52
РОЗДІЛ III. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ АКТИВІВ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ	54
3.1 Удосконалення збору інформації для здійснення контрольних заходів	54
3.2 Запровадження організаційних регламентів внутрішньогосподарського контролю активів підприємства	62
Висновки до розділу 3	71
ВИСНОВКИ.....	73
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	77
ДОДАТКИ	85

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Акентієва О.Б. Підвищення економічної ефективності системи внутрішнього контролю підприємства: автореферат дис. на здобуття наук. ступеня к.е.н.: спец. 08.06.01 «Економіка, організація і управління підприємствами». Харків, 2012. 20 с.
2. Азриліян А.Н. Великий бухгалтерський словник. М.: Інститут нової економіки, 2019. 574 с.
3. Акентієва О.Б. Підвищення економічної ефективності системи внутрішнього контролю підприємства: дис. кандидата екон. наук: 08.06.01 / Акентієва Олена Борисівна. Харків, 2012. 198 с.
4. Албаров Р.А., Концевая С.М. Бухгалтерський облік в селянських (фермерських) господарствах і сільгоспкооперативах М.: АТ «Діоніс», 2012. 160 с.
5. Алборов Р.А. Аудит в організаціях промисловості, торгівлі та АПК. М.: Справа та сервіс, 2022. 432 с.
6. Гайдуцький П.І., Габор С.С., Саблук П.Т. Аналіз і контроль в управлінні сільськогосподарським виробництвом. К.: Урожай, 2012. 104 с.
7. Андреев В.Д. Практичний аудит: [справ. пособ.]. М.: Економіка, 2020. 366 с.
8. Андреев В.Д. Ревізія та контроль у споживчій кооперації / В.Д. Андреев. М.: Економіка, 2022. 344 с.
9. Аренс Е.А. Аудит / Е.А. Аренс, Дж.К. Лоббек. М.: Фінанси та статистика, 2013. 560 с.
10. Аудит і ревізія підприємницької діяльності: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Бутинець Ф.Ф., Усач Б.Ф., Виговська Н.Г. та ін.; за ред. Ф.Ф. Бутиця. Житомир: ПП «Рута», 2013. 416 с.
11. Дефлиз Ф.Л., Дженик Г.Р., О. Рейлли В.М., М.Б. Хирш Аудит Монтгомері; под. ред. Ф.Л. Дефлиз. М.: Аудит: ЮНІТІ, 2012. 542 с.

12. Аудит: практ. посібн. / під ред. А.Н. Кузьмінського. К.: Інформ, 2013. 283 с.
13. Бакаев А.С. Тлумачний бухгалтерський словник. 2-е вид., перероб і доп. М.: Економіка, 2013. 192 с.
14. Бардаш С.В. Інвентаризація: теорія, практика, комп'ютеризація. Житомир: ЖУТУ, 2012. 372 с.
15. Бардаш С.В., Дерій В.А., Петренко Н.І. Контроль і ревізія: практикум. Житомир: ЖІТІ, 2012. 384 с.
16. Белобжецкий І.А. Бухгалтерський облік та внутрішній аудит. М.: Бухгалтерський облік, 2014. 128 с.
17. Белобжецкий І.А. Фінансово-господарський контроль в управлінні економікою. М.: Фінанси, 2020. 203 с.
18. Белов Н.Г. Контроль та ревізія у сільськогосподарських підприємствах: підр. М.: Статистика, 2020. 360 с.
19. Белуха Н.Т. Аудит: підручник. К.: «Знання», 2012. 769 с.
20. Белуха Н.Т. Ревізія та контроль у торгівлі. М.: Економіка, 2021. 255 с.
21. Белов Н.Г. Контроль і ревізія в сільськогосподарських підприємствах. М.: Агропром, 2021. 207 с.
22. Біренберг Б.М. Сутність загальної функції контролю: *Наукова думка*, 2012. С. 52-60.
23. Білоусов А. Внутрішній аудит: перспективи розвитку і методика організації на підприємствах України / *Бухгалтерський облік і аудит*. 2013. № 2. С. 54-57.
24. Білуха М.Т. Курс аудиту: підруч. К.: Вища школа; Знання, 2021. 574 с.
25. Білуха М.Т. Стандарти державного фінансового контролю / *Бухгалтерський облік і аудит*. 2021. № 11. С. 45-48.
26. Білуха М.Т. Теорія фінансово-господарського контролю і аудиту. Підручник. К.: Вища школа, 2022. 364 с.

27. Бобир С.І. Контроль та ревізія господарської діяльності промислових підприємств: М.: Вища школа, 2012. 392 с.

28. Бокова К.Ю. Визначення економічної сутності внутрішньогосподарського контролю / Облік, аудит, оподаткування та звітність в сучасних умовах: тези доповідей II Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції 14-16 травня 2018 р. Дніпропетровськ: ННІЕ, 2018. С. 27-30.

29. Бокова К.Ю., Саванчук Т.М. Оцінка системи внутрішньогосподарського контролю підприємства / Молоді науковці-аграрники : традиційні й нові аспекти досліджень: Матеріали науково-практичної конференції молодих вчених і студентів, 17-21 лютого 2018 року: в 2 т. Том 1. Дніпропетровськ: видавничо-поліграфічний центр «Гарант СВ», 2018. С. 24-25.

30. Борисенко М.В. Організація і методика внутрішнього контролю на підприємствах: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит». Київ, 2008. 21 с.

31. Бутинець Т.А. Внутрішній контроль суть і зміст / *Вісник Житомирського державного технологічного університету*. Серія «Економічні науки». 2012. № 2(44). С. 31-42.

32. Бутинець Ф.Ф., Войналович О.П., Томашевська І.Л. Організація бухгалтерського обліку: підручник для студентів спеціальності 7.050106 «Облік та аудит» вищ. навч. закл. / За редакцією д.е.н., проф., заслуженого діяча науки і техніки України Ф.Ф. Бутинця. 4-е вид., доп., перероб. Житомир: ПП «Рута», 2018. 528 с.

33. Виговська Я.Г. Господарський контроль в соціально-орієнтованій економіці: проблеми теорії і методології. Монографія. Житомир: ЖДТУ, 2022. 288 с.

34. Вітвицька Н.С., Чумакова І.Ю., Коцупатрий М.М., Фенченко М.Т. Державний фінансовий контроль: навч.-метод. посіб. для самостійного вивчення дисципліни. К.: КНЕУ, 2020. 408 с.

35. Господарський кодекс України від 16.01.03 р. № 436-IV [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.ligazakon.ua.

36. Дерій В.А. Поняття і значення економічного контролю для мінімізації витрат та максимізації доходів підприємств / *Бухгалтерський облік і аудит*. 2013. № 2. С. 48-56.

37. Дікань Л.В. Контроль і ревізія: навч. посібник. 2-е вид. перероб. і доп. К.: Знання, 2022. 327 с.

38. Дрозд І.К., Шевчук В.О. Державний фінансовий контроль: навч. Посібник. К.: Імекс-ЛТД, 2021. 304 с.

39. Енциклопедія відповідальності для суб'єктів господарювання: практичне керівництво серії «Бібліотека «Баланс» / головний редактор О. Кантерман. Дніпропетровськ: ТОВ «Баланс-Клуб», 2015. 110 с.

40. Жила В.Г. Ревізія и аудит. К.: МАУП, 2023. 96 с.

41. Завгородний В.П. Автоматизація бухгалтерського обліку, контролю, аналізу та аудиту. К.: А.С.К, 2012. 768 с.

42. Завгородній А.Г., Вознюк Г.Л., Партін Г.О. Облік і аудит: термінологічний словник. Львів: «Центр Європи», 2022. 671 с.

43. Інструкція з інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків: наказ Мінфіну України від 11 серпня 1994р. № 69 / *Баланс*. 2020. № 49. С. 12-21.

44. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 р. № 291. [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.balans.ua

45. Інвентаризація – 2014: правила і рекомендації: практичне керівництво серії «Бібліотека «Баланс». Головний редактор О. Кантерман. Дніпропетровськ: ТОВ «Баланс-Клуб», 2014. 110 с.

46. Калюга Є. Система внутрішньогосподарського контролю та удосконалення її ефективності на підприємствах / *Вісник податкової служби України*. 2012. № 33. С. 26-31.

47. Калюга Є.В. Фінансово-господарський контроль у системі управління: монографія. К.: Ельга. Нина-Центр, 2014. 375 с.

48. Кім Г., Сопко В., Кім С. Бухгалтерський облік: первинні документи та порядок їх заповнення: навчальний посібник. Київ: ЦУЛ, 2014. 440 с.

49. Козицина Л.Ю. Облік виробничих запасів / *Все про бухгалтерський облік*. 2014. №10. С. 8-10.

50. Контроль і ревізія: підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів / Бутинець Ф.Ф., Виговська Н.Г., Малюга Н.М., Петренко Н.І.; за редакцією проф. Ф.Ф. Бутиця. 3-є вид. доп. і перероб. Житомир: ПП «Рута», 2012. 544 с.

51. Корінько М.Д. Контроль та аналіз діяльності суб'єктів господарювання в умовах її диверсифікації: теорія, методологія, диверсифікація. К.: ДП «Інформ-аналіт. Агенство», 2021. 429 с.

52. Костенко Н. Проводимо інвентаризацію запасів / *Податки та бухгалтерський облік*. 2015. № 88. С.14-18.

53. Костенко О.М. Внутрішньогосподарський контроль у системі управління прибутковістю підприємств / *Економіка АПК*. 2009. № 12. С. 117-120.

54. Литвин Б.М., Стельмах М.В. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. К.: Хай-Тек Прес, 2020. 336 с.

55. Максимова В.Ф. Формалізація системного дослідження внутрішнього економічного контролю / *Розвиток бухгалтерського обліку та контролю у контексті європейської інтеграції: монографія*. Краматорск: Рута, 2015. С. 339-349.

56. Максимова В.Ф. Внутрішній контроль економічної діяльності промислового підприємства – системний підхід до розвитку. К: АВРІО, 2021. 264 с.

57. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів: наказ Міністерства Фінансів України від 10.01.07 р. № 2 [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.balans.ua.

58. Методичні рекомендації щодо застосування спеціалізованих форм первинних документів по обліку виробничих запасів на сільськогосподарських підприємствах: наказ Міністерства аграрної політики України від 12 грудня 2007 р. № 929. [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.balans.ua.

59. Методичні рекомендації з інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів, розрахунків та незавершеного виробництва сільськогосподарських підприємств: лист Міністерства аграрної політики України від 04 грудня 2003 р. № 37-27-12/14023. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ukraine.uapravo.net/data/base34/ukr34712.htm>.

60. Мурашко В.М., Сторожук Т.М., Мурашко О.В.. Контроль і ревізія фінансово-господарської діяльності: навчальний посібник, К.: ЦУЛ, 2023. 318 с.

61. Нападовська Л.В. Внутрішньогосподарський контроль в ринковій економіці: монографія. Дніпропетровськ.: Наука і освіта, 2021. 224 с.

62. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2015 р. № 73 / *Баланс*. 2015. № 24. С. 7-23.

63. Облік, контроль і аналіз у міжнародному бізнесі: управлінський аспект: монографія / під заг. ред. проф. Л.О. Сухаревої. Донецьк: ДонДУЕТ, 2012. 213 с.

64. Павлова Г.Є., Чернецька О.В. Фінансовий облік активів аграрних підприємств: навчальний посібник. Донецьк: Юго-Восток, 2014. 393 с.

65. Пантелеєв В.П. Методологічні засади внутрішньогосподарського контролю / *Актуальні проблеми економіки*. 2020. № 4. С. 243-249.

66. Пархоменко В. Інвентаризація як інструмент достовірності фінансової звітності / *Бухгалтерський облік і аудит*. 2015. №1. С. 32-34.

67. Перелік робіт, при виконанні яких може застосовуватися колективна (бригадна) матеріальна відповідальність: наказ Міністерства праці та соціальної політики України № 43 від 12.05.96 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ukraine.uapravo.net/data/base34/ukr34712.htm>.

68. Підбиваємо підсумки бухгалтерського року і готуємося до нового: практичне керівництво серії «Бібліотека «Баланс» / головний редактор О. Кантерман. Дніпропетровськ: ТОВ «Баланс-Клуб», 2014. 112 с.

69. План рахунків і П(С)БО: нормативний довідник бухгалтера: практичне керівництво серії «Бібліотека «Баланс» / головний редактор О. Кантерман. Дніпропетровськ: ТОВ «Баланс-Клуб», 2014. 304 с.

70. Податковий кодекс України станом на 01.09.2014 р. / підготовлено до друку ВКК «Баланс-Клуб». Дніпропетровськ: ТОВ «Баланс-Клуб», 2014. 496 с.

71. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку: наказ МФУ від 24.05.2005 р., № 88 / *Все про бухгалтерський облік*. 2021. № 12 (315). С. 12-15.

72. Порядок визначення розміру збитку від розкрадання, недостач, знищення (порчі) матеріальних цінностей: постанова КМУ № 116 від 22.01.1996 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.balans.ua.

73. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: закон України від 16.07.99 р. № 996-XIV / *Баланс*. 2015. № 2-3. С. 3-9.

74. Про охорону праці: закон України / *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 2. С. 10-15. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2694-12>.

75. Рибалко Л.В. Стандартизація внутрішньогосподарського контролю / *Облік і фінанси АПК*. 2021. № 8-10. С. 141-145.

76. Русаловський А.В. Правові та організаційні питання охорони праці: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2015. 176 с.

77. Самойленко А. Суб'єктний склад внутрішньогосподарських відносин: деякі правові аспекти / *Юридична Україна*. 2022. № 4. С. 65-71.
78. Сопко В., Завгородній В. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу: підручник. К.: КНЕУ, 2022. 260 с.
79. Столяр Л.Г. Організація внутрішнього контролю / Наукові конференції-інтернет / [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://intkonf.org/stolyar>
80. Усач Б.Ф. Контроль і ревізія: підручник. 4-те вид. К.: Знання-Прес, 2022. 253 с.
81. Цивільний кодекс України від 16.01.03 р. № 435-IV [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.ligazakon.ua вільний.
82. Шевчук В. Методологія та організація внутрішньогосподарського контролю / *Економіст*. 2021. № 2. С. 48.
83. Шевчук В.О. Контроль господарських систем в суспільстві з перехідною економікою (проблеми теорії, організації, методології): Монографія. К.: Київ. держ. торг.-екон. ун-т, 2012. 371 с.